

SJUKVÅRD UNDER ATTACK

Läkare Utan Gränsers säkerhetsstatistik 2024

MEDECINS SANS FRONTIERES
LÄKARE UTAN GRÄNSER

ETT REKORDÅR - AV HELT FEL ANLEDNINGAR

”En attack mot sjukvården är en attack mot mänskligheten”.

Så sade Läkare Utan Gränserns internationella generalsekreterare Christopher Lockyear när han i början av 2024 talade inför FN:s generalförsamling med anledning av det brutala kriget i Gaza. Ett krig som fortsatt med full kraft, där hela sjukvårdssystemet bombats till spillror och oräkneliga liv skördats.

Trots att den humanitära rätten slår fast att sjukvården ska skyddas i krig så har vårdinrättningar alltmer kommit att bli legitima måltavlor i krigsföringen – och vårdpersonal som försöker rädda liv riskerar sina egna i arbetet.

Vården är under attack inte enbart i de mest mediala konflikterna som Gaza, Ukraina och Libanon utan även i bortglömda kriser som Sudan, Haiti, Centralafrikanska republiken, Sydsudan och Kongo-Kinshasa.

Det visar Läkare Utan Gränserns säkerhetsstatistik för 2024. I vårt internationella säkerhetssystem loggas incidenter som sker i våra projekt och graderas i allvarhetsgrad utifrån vilka konsekvenser de får.

Det är med sorgsenhet vi kan konstatera att framför allt de mycket allvarliga säkerhetsincidenterna ökade dramatiskt i våra projekt under 2023 och 2024. Det är en helt oacceptabel utveckling.

Även initiativet Safeguarding health in conflict coalition uppger att antalet sjukvårdsattacker som rapporterades in under 2023 var högre än någonsin under de tio år som data har sammanställts.

För sjuka och skadade ska inte ett sjukhus vara en otrygg plats som innebär ökade risker att ta sig till, det ska vara en fredad zon mitt i allt det omänskliga.

Våra kollegor runt om i världen gör allt i sin makt för att kunna stanna vid patienternas sida, många gånger med livet som insats. Men i takt med att attackerna blir fler och mer hänsynslösa blir det allt svårare att utföra humanitära insatser. Läkare Utan Gränser har under det senaste halvåret tvingats ta det oerhört svåra beslutet att pausa eller stänga ned vår verksamhet på sjukhus i bland annat Sudan, Haiti och Sydsudan.

Det som sker i dag är inte bara en fråga om liv och död för våra anställda. Det är en fråga om humanitära insatser i krig och konflikter överhuvudtaget är möjliga.

Lösningen kan inte vara att vi och våra kollegor följer vår rädsla och slutar utföra vårt arbete. Lösningen måste vara att vi tillåts utföra livräddande insatser mitt i stridigheterna. Och det är politikernas ansvar att se till att vi får de förutsättningar som vi behöver.

Utöver våra medicinska insatser för de hårt drabbade civila i världens krigshärddar är en viktig del av vårt arbete att få ut vittnesmål från dessa platser, i förhoppning om att sätta press på våra makthavare och skapa förändring. Den här rapporten är en del av just det arbetet. Ingen ska kunna säga att de inte visste.

Ylva Jonsson Strömberg
generalsekreterare på Läkare Utan Gränser

SÄKERHETSSTATISTIK

Statistiken är hämtad ur Läkare Utan Gränsers säkerhetssystem. Incidenter i systemet definieras som: händelser som är en följd av en våldsam miljö, orsakade av människor och begångna med uppsåt (till exempel rån, hot, kidnappningar).

En mindre allvarlig incident innebär vanligtvis liten eller ingen påverkan på personal och andra individer, samt minimal påverkan på ekonomi och verksamhet (till exempel ett rån på natten där enbart material stals).

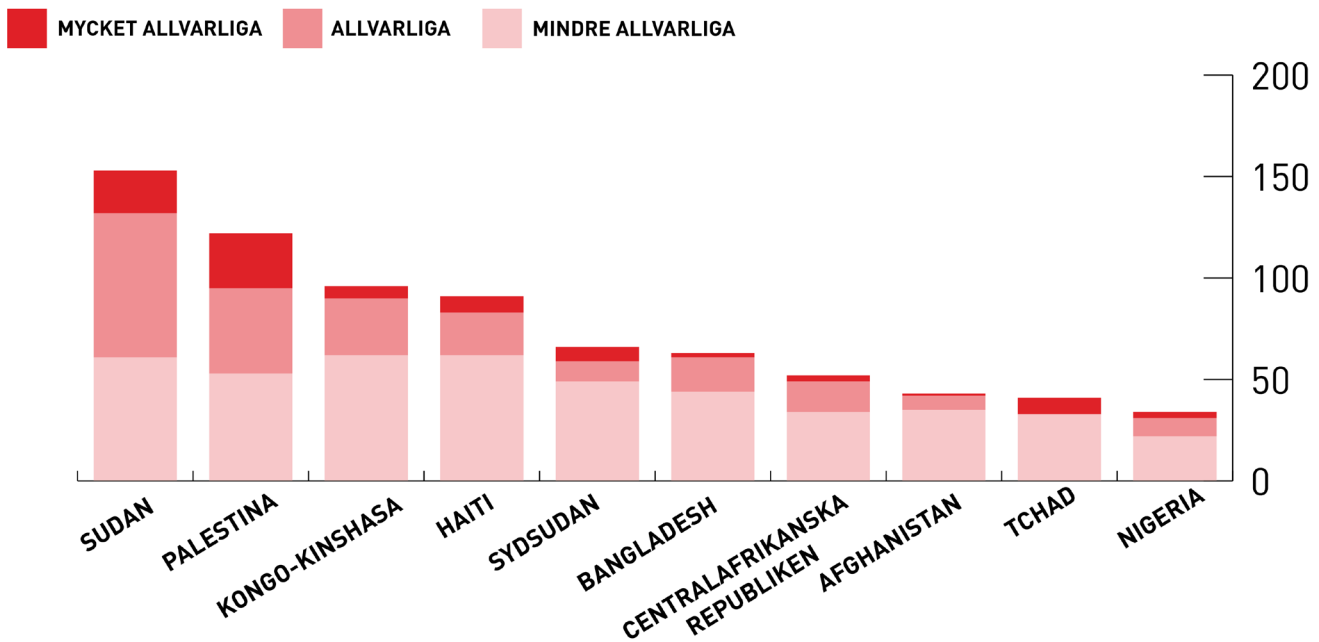
En allvarlig incident innebär mer betydande konsekvenser: någon skadades måttligt eller att den ekonomiska påverkan var mellan 10 000 och 100 000 euro.

En mycket allvarlig incident omfattar något som orsakade betydande skada för människor (att personal kidnappas, skadas allvarligt eller dör), för ekonomin (över 100 000 euro) eller för verksamheten (Läkare Utan Gränser tvingas att helt avsluta projektet).

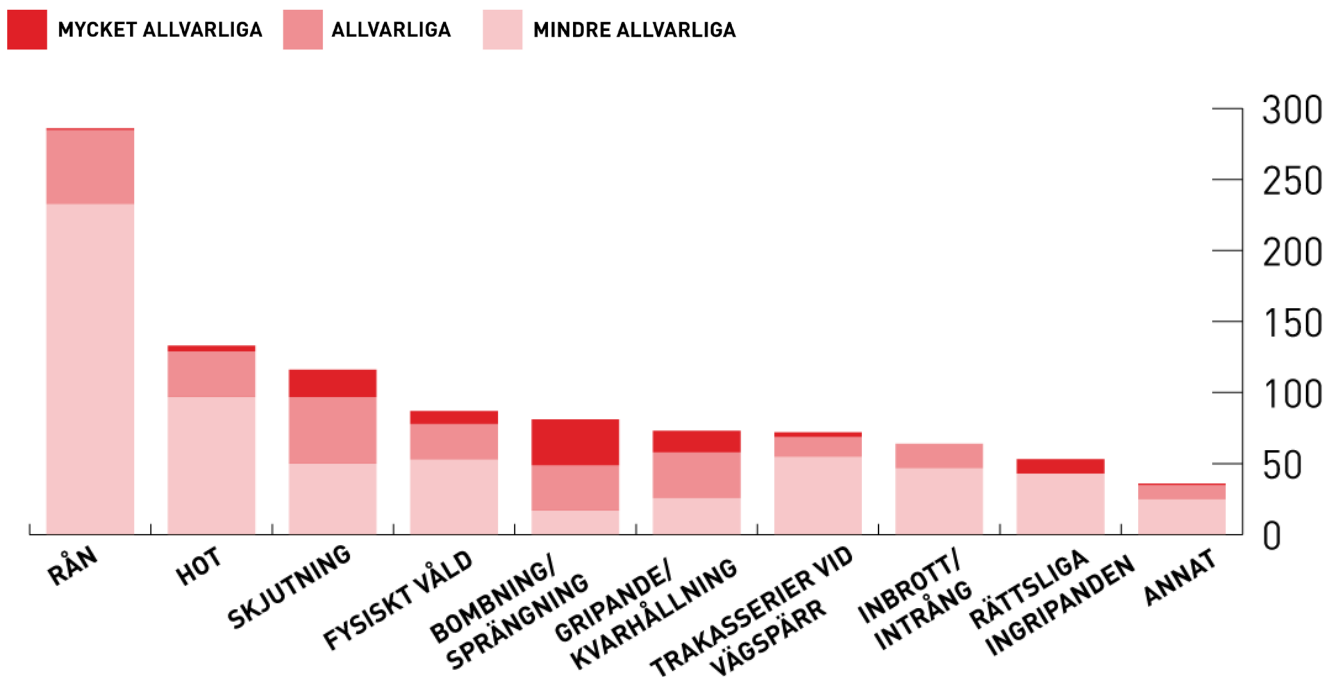
ANTAL SÄKERHETSINCIDENTER DE SENASTE FEM ÅREN

	2020	2021	2022	2023	2024
MINDRE ALLVARLIGA	282	319	363	557	691
ALLVARLIGA	180	262	197	250	293
MYCKET ALLVARLIGA	33	65	50	90	100
TOTALT	495	646	610	897	1084

MEST DRABBADE LÄNDER 2024

MEST FÖREKOMMANDE SÄKERHETSINCIDENTER 2024

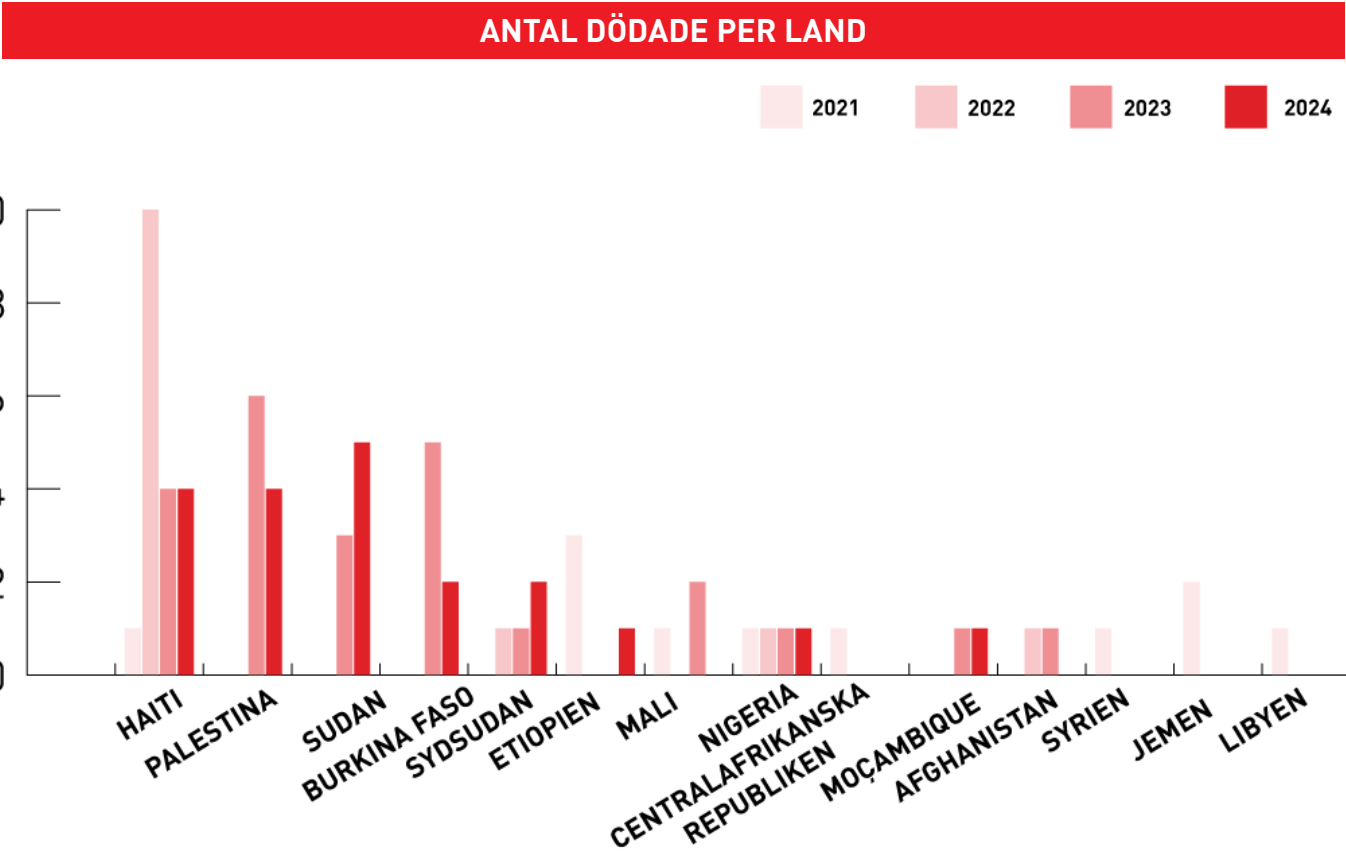
” DE BÖRJADE SKJUTA MOT OSS MEDAN VI FÄRDADES PÅ FLODEN. TRE, FYRA SKOTT. NÅGRA AV OSS HOPPADE I FLODEN. LÄKARE UTAN GRÄNSER BESLÖT ATT AVSLUTA DEN MOBILA VERKSAMHETEN PÅ GRUND AV SÄKERHETSRIKEN.

Ruach Chuol Gatkuoth, vatten- och sanitetsansvarig i Sydsudan

ANTAL DÖDADE				
	2021	2022	2023	2024
INTERNATIONELL PERSONAL	1			
I TJÄNST	1			
LOKALT ANSTÄLLDA	8	2	15	14
I TJÄNST	5	2	10	13
UR TJÄNST	3		5	1
PATIENT/ANHÖRIG	3	10	8	6
TOTALT	12	12	23	20

” DET LIGGER EN KONSTANT ORO I LUFTEN. ATT ÅKA TILL SJUKHUSET ÄR FARLIGT PÅ GRUND AV SAMMANDRABBNINGARNA MELLAN BEVÄPNADE GRUPPER OCH POLISEN - DET FINNS ALLTID RISK ATT HAMNA I SKOTTELLEN.

Patrick Maxime, läkare i Haiti

■ SUDAN

“DE BÖRJADE SKJUTA MOT SJUKVÅRDPERSONALEN”

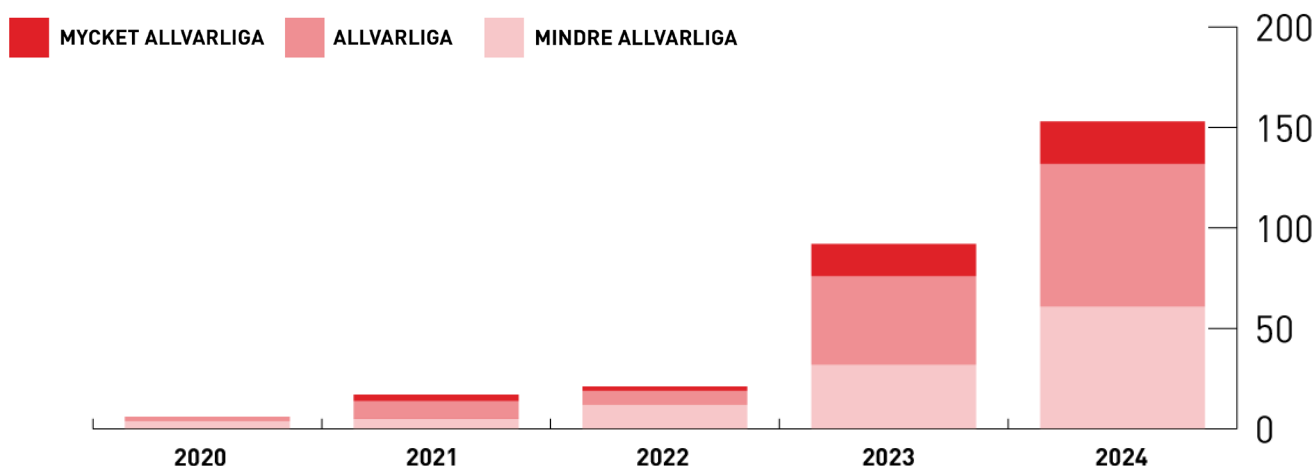
– Flera soldater trängde sig in på akutmottagningen, och några av dem började skjuta mot sjukvårdspersonalen samtidigt som de hotade patienter samt anställda från Läkare Utan Gränser och den sudanesiska hälsomyndigheten, säger Samuel David Theodore, Läkare Utan Gränsers landansvarige i Sudan.

Händelsen ägde rum i december 2024. **Skott avlossades inne på akuten, medicinsk personal hotades och livräddande vård avbröts.** Bashair Teaching Hospital var ett av de sista fungerande sjukhusen i södra Khartoum – ett livsviktigt nav för tusentals människor.

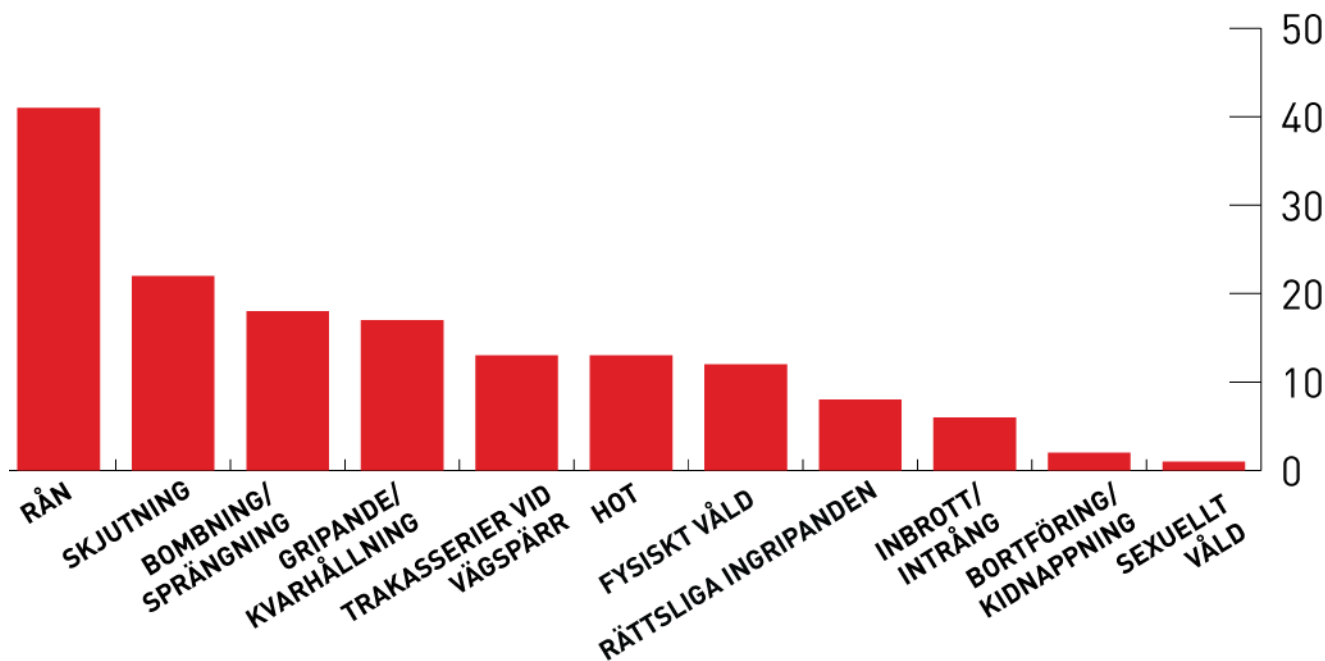
Attacker som denna underminerar kraftigt möjligheten att fortsätta ge vård till dem som behöver den mest.

Tidigare under 2024 blockerades Läkare Utan Gränsers lastbilar i flera veckor, vilket förhindrade leveranser av livräddande läkemedel och näringsberikad mat till våra sjukhus. Det visar att angrepp mot vården inte alltid behöver vara våldsamma – de kan också ta formen av blockader som får lika förödande konsekvenser.

SUDAN: ANTAL SÄKERHETSINCIDENTER PER ÅR

SUDAN: MEST FÖREKOMMANDE SÄKERHETSINCIDENTER 2024

■ PALESTINA

“IDAG FINNS INGET SJUKHUS KVAR”

I december 2023 dödades en 13-årig flicka av en attack inne på förlossningsavdelningen på Nasser-sjukhuset, tidigare det största sjukhuset i södra Gaza. Två månader senare besköts sjukhuset återigen – en person dödades och åtta skadades. De intensiva striderna som följde ledde till att militärstyrkor stormade sjukhuset, vilket resulterade i en belägring som pågick in i april 2024.

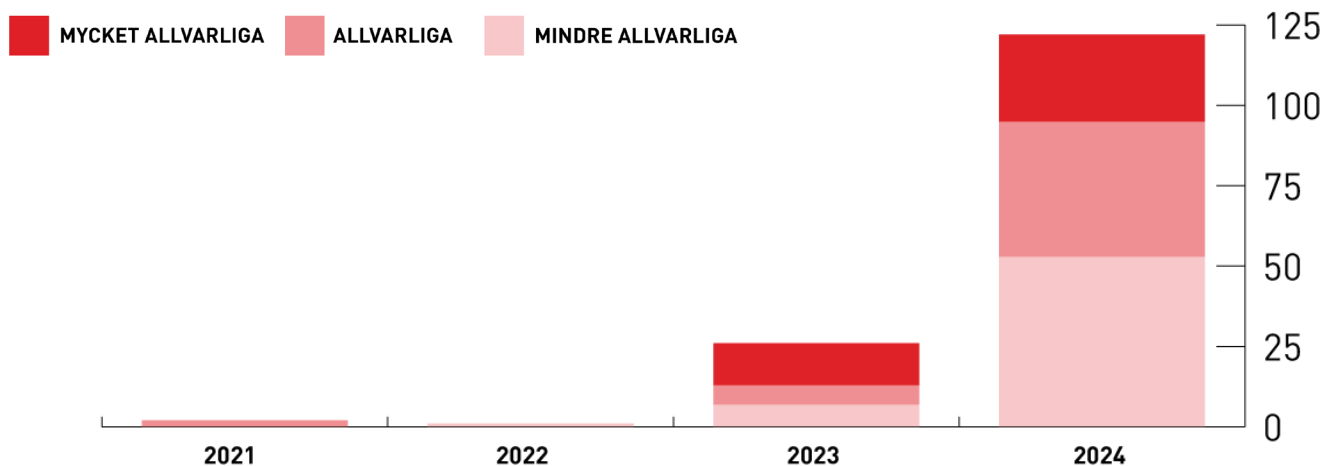
Detta är inte en isolerad händelse – utan en del av ett mönster där sjukhus attackeras och patienter samt vårdpersonal drabbas. Under 2024 utsattes Läkare Utan Gränser för totalt 69 allvarliga och mycket allvarliga attacker

i Palestina. Fyra anställda dödades och nio skadades.

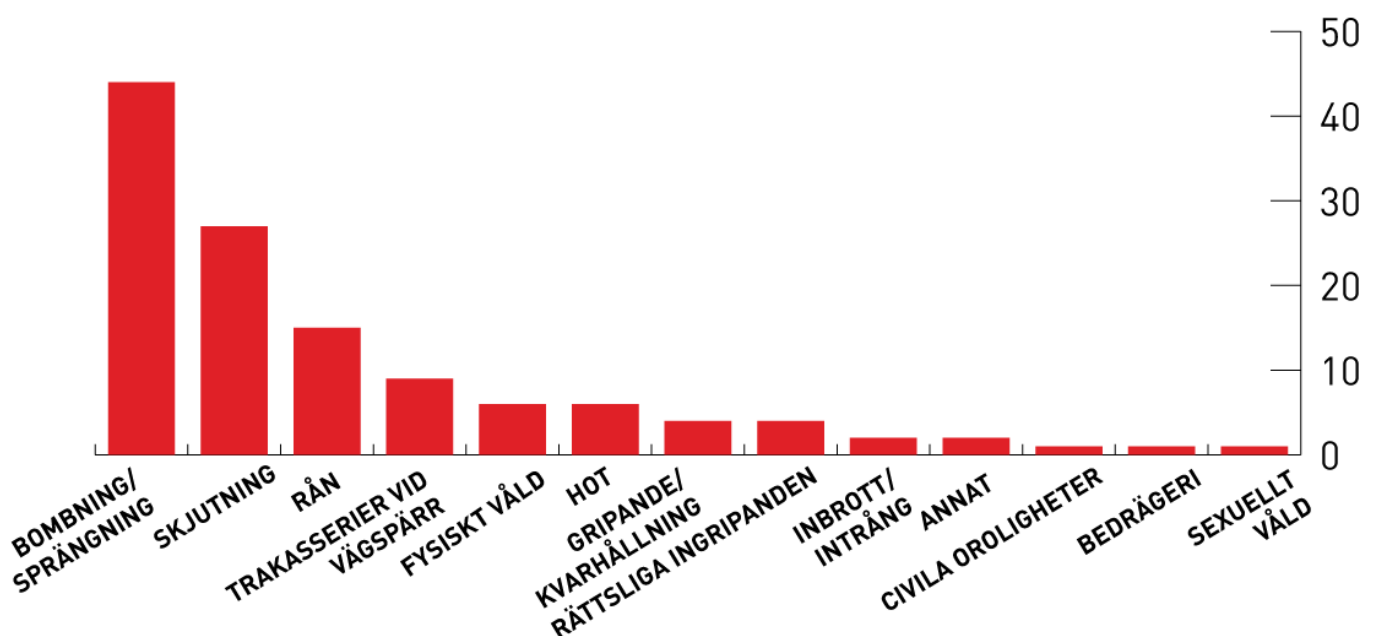
Léo Cans, Läkare Utan Gränser landansvarige i Palestina, kommenterade belägringen av Nasser-sjukhuset.

– För en och en halv månad sedan var Nasser det mest aktiva sjukhuset med omkring 700 patienter. Vårt team opererade omkring tio patienter om dagen och lade om sår dygnet runt. Idag finns inget sjukhus kvar. Allt har upphört. Ingen elektricitet, inget vatten, inga läkemedel – och inga patienter.

PALESTINA: ANTAL SÄKERHETSINCIDENTER PER ÅR

PALESTINA: MEST FÖREKOMMANDE SÄKERHETSINCIDENTER 2024

■ KONGO-KINSHASA

“VI FÖRDÖMER DÖDANDET AV EN ÄLDRE PATIENT”

– Det som har hänt här är inget annat än fruktansvärt. Vi fördömer dödandet av en försvarslös äldre patient i starkast möjliga ordalag.

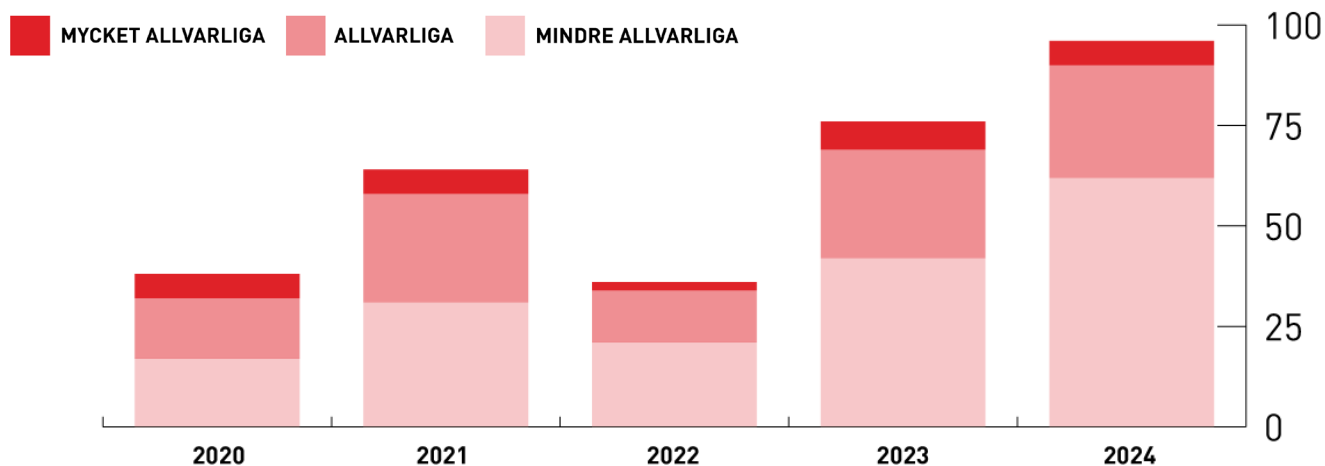
Så lød kommentaren från Stéphanie Giandonato, landansvarig för Läkare Utan Gränser arbete i Kongo-Kinshasa, efter en attack mot Drodrosjukhuset där vi arbetar.

Attacken skedde efter att våldet i regionen trappats upp under en längre tid.

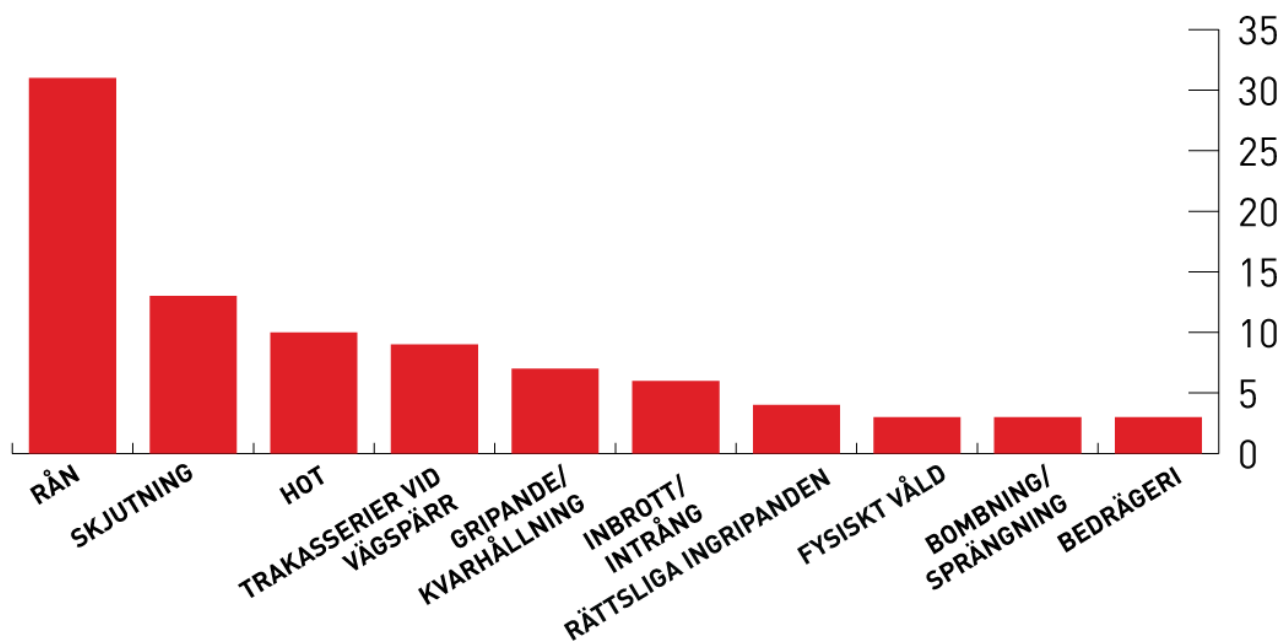
En patient dödades, medicinsk utrustning plundrades och hela sjukhuset vandaliserades. Efter attacken tvingades Läkare Utan Gränser evakuera personalen från sjukhuset.

I alla konflikter måste alla parter respektera och skydda patienter, sjukvårdspersonal, sjukvårdsinrättningar, civila och humanitära hjälparbetare. Att söka vård ska aldrig innebära risken att bli dödad av beväpnade män på sjukhusets område.

KONGO-KINSHASA: ANTAL SÄKERHETSINCIDENTER PER ÅR

KONGO-KINSHASA: MEST FÖREKOMMANDE SÄKERHETSINCIDENTER 2024

”

EN AV MINA KOLLEGOR SOM ARBETAR SOM LÄKARE SKADADES I ATTACKEN MOT MECHNYKOV-SJUKHUSET DEN 25:E OKTOBER, GLASSPLITTER FRÅN EXPLOSIONEN SKAR UPP HANS RYGG. SPLITTRET TRÄFFADE ÄVEN EN CANCERPATIENT SOM FICK ETT SÅR I HUVUDET.

Dmytro Bilous, ambulanssjukvårdare i Ukraina

■ HAITI

Den 11 november 2024 stoppades en ambulans från Läkare Utan Gränser i Haitis huvudstad Port-au-Prince, bara hundra meter från ett vårt sjukhus. I ambulansen fanns tre unga personer med skottskador. Polisen försökte gripa patienterna och avlossade skott i luften innan de eskorterade ambulansen till ett offentligt sjukhus.

Väl framme omringades ambulansen av polisstyrkor och medlemmar ur en beväpnad grupp. Däcken skars sönder, och tårgas kastades in i ambulansen för att tvinga ut vår personal. Patienterna fördes därefter bort en kort sträcka, utanför sjukhusområdet, minst två av dem avrättades.

– Denna handling är ett chockerande uttryck för våld, både mot patienterna och mot Läkare Utan Gränserns medicinska personal. Det ifrågasätter på allvar vår möjlighet att fortsätta ge livsnödvändig vård till den haitiska befolkningen, som befinner sig i ett akut behov, säger Christophe Garnier, Läkare Utan Gränserns landansvarige i Haiti.

■ SYDSUDAN

– **Till följd av attacken har vi tvingats pausa vårt arbete** och våra mobila insatser i områdena kring Yei och Morobo, tills vi har konkreta garantier för att medicinsk humanitär hjälp och livräddande insatser kan fortsätta utan hinder, kommenterade Iqbal Huda, Läkare Utan Gränserns landansvarige i Sydsudan.

Det var i september 2024 som två tydligt märkta fordon från Läkare Utan Gränser stoppades av beväpnade män när de var på väg tillbaka till staden Yei i södra Sydsudan. Personal tvingades ut ur bilarna, fordonen plundrades och en av våra medarbetare samt en från en partnerorganisation fördes bort. Båda släpptes oskadda efter 24 timmar – detta var den tredje attacken mot humanitära organisationer i området på tre månader. De utgör ett mönster av systematiska attacker mot möjligheten att ge humanitärt stöd.

Attacker mot humanitär personal och vårdarbetare är oacceptabla. De slår direkt mot tillgången till sjukvård för samhällen som redan befinner sig i extremt utsatta situationer. I slutändan är det alltid patienterna som får betala det högsta priset.